

1968 olayları

60'lı yıllar boyunca Marksizm ve sosyalizmin yükselişi ile beraber Türkiye de de antiemperyalist söylem ve Amerikan aleyhtarlığı yükseldi ve küçümsenmeyecek bir oranda teşkilatlandı. Bu dönemde muhafazakâr kitlelerin milliyetçi kanadı STK olarak Ülkü Ocakları muhafazakar kanadı ise MTTB (Milli Türk Talebe Birliği / Akıncılar) öncülüğünde teşkilatlanıyorlardı ve anti-Amerikancılığı “din-dinsizlik” noktasına taşımak için büyük bir gayret veriyorlardı.

Deniz Gezmiş öncülüğündeki sosyalist/Marksist devrimci gençlik, Amerikan 6. Filo'ya karşı yaptıkları eylemlerde azımsanmayacak bir antiemperyalist dalga ve Amerikan karşıtlığı açığa çıkartmışlardı. İlk kez Türkiye'de sokaklar “kahrolsun Amerika” sloganı ile inliyordu. Antiemperyalist üniversite gençliği en nihayetinde İstanbul Dolmabahçe'de Amerikan askerlerini kovalayarak denize döktüler (Birçok Amerikan askeri boğazda kıydan 100 metre kadar açığındaki gemilerine yüzerek ulaşabilmek için denize atladılar). Bu olay bir NATO ülkesinde ilk kez oluyordu. Devrimci dalga büyüyordu. Ülkenin nasıl bir Amerikan müstemlekesine dönüştürüldüğü ile ilgili olarak her gün daha büyük bir kitlenin gözü açılıyordu.¹

Gerek milliyetçi cephesi ve gerek İslamcı cephesi (Türk ocağı-MTTB) Türkiye muhafazakarlığı bu anti emperyalist dalgayı sahip oldukları basın yayın ve gazeteler üzerinden (Mehmet Şevket Eygi ve İsmail Karaman öncülüğünde) konuyu din-dinsizlik düzlemine çektiler. Ve Türk toplumu/siyaseti üzerinde hala derin bir etkisi devam etmekte olan “Kanlı Pazar” olayına sebebiyet verdiler. Kanlı Pazar, 16 Şubat 1969 tarihinde İstanbul Taksim Meydanı'nda ABD'nin 6. Filo'sunu protesto etmek için 76 gençlik örgütünün toplandığı sırada meydana gelen olaylardır. Muhafazakar ve milliyetçi gruplar, Komünizmle Mücadele Derneği ile sağ kesimin denetiminde olan Milli Türk Talebe Birliği'nin öncülüğünde protestoculara saldırdılar ve iki genci bıçaklayarak öldürdüler.²

Kanlı Pazar olayı Türk siyasetinde derin bir kırılma, keskinleşme ve bloklaşmanın tarihidir. Olayların başrol oyuncusu olan Mehmet Şevket Eygi ve İsmail Karaman yaşamları boyunca Türk sağını etkilemeye ve yön belirlemeye devam etmişlerdir. Yabancı bir kolej hüviyetinde olan Galatasaray Lisesi 1952 mezunu olan Mehmet Şevket Eygi, olayın ardından yurt dışına kaçmış, döndükten sonra pek çok önemli basın kuruluşunda görev yaptıktan sonra milli görüşün resmi yayın organı hüviyetinde olan Milli Gazete'de 1991-2019 yılları arasında başyazarlık yapmıştır. İsmail Karaman ise milletvekilliği, 1996-1997 yıllarında Kültür Bakanlığı ve 2015-2018 yıllarında TBMM Meclis Başkanlığı yapmıştır. Ve halen 6 kişiden oluşan Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu üyesidir. Mehmet Şevket Eygi'nin 2019 yılında ki cenaze törenine Cumhurbaşkanı ve bakanlar başta olmak üzere devlet protokolü tam kadro katılmıştır. İsmail Karaman, meclis başkanı olduğu dönemde Che Guavere üzerinden sosyalizm eleştirilerine ve Alevilere yönelik eleştirilerine devam etmiştir.

Kanlı Pazar olayı, daha sonra her biri Türkiye tarihine damga vuracak büyük toplumsal kırılma ve travmalara yol açacak 1 Mayıs 1977 Taksim, 1978 Maraş ve Malatya, 1998 Çorum katliamlarının (ki bu olaylarının hepsinde Aleviler ve sosyalistler hedef alınarak “din/vatan elden gidiyor” sloganı ile hareket edilmiştir) başlangıcıdır, ilkidir.

Deniz Gezmiş ve iki arkadaşının idam edilmesi

1968 yılında başlayan antiemperyalist eylemler ve ardından yaşanan bir takım gelişmeler neticesinde Türkiye Halk Komünist Ordusu kurucusu Alevi Marksist öğrenci lideri Deniz Gezmiş

¹ Mehmet Koca, 68 Öğrenci Olayları ve Üniversitelerde Politik Şiddet, Birey ve Toplum, Sayı 15, (2018)

² Guldal Kızıldemir, 40 Yıl Önce "Kanlı Pazar"da Ne Oldu?, <https://m.bianet.org/biamag/bianet/112604-40-yil-once-kanli-pazar-da-ne-oldu> (Son Erişim: 17 Aralık 2020)

1971 yılında hükümete verilen muhtıranın ardından yakalanarak yargılanmış ve 1972 yılında iki arkadaşı (Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan) ile birlikte idam edilmiştir.

Deniz Gezmiş tam bağımsızlığı savunan, antiemperyalist, sosyal adalet, eşitlik ve özgürlükçülüğü esas alan bir öğrenci lideriydi. Deniz Gezmiş idam kararı TBMM den onaylandıktan sonra infaz edilmiştir. O gün açısından kendisini Demokrat Partinin devamı gören Demirel öncülüğündeki Adalet Partisinin 251 vekilinin 218'i kabul oyu verdi (33 vekil oylamaya katılmadı). CHP'nin 77 vekilinin 28'i kabul 47'si ret ve 2'si çekimser oy kullandı. Türkiye İşçi Partisi'nin sahip olduğu tek vekili ret verdi. Toplamda 450 üyeli meclis idamı 48 hayır oyuna karşı 273 evet oyuyla kabul etti. Demirel (AP) ve Türkeş (MHP) evet oyu kullandılar. Erbakan (MSP) oylamaya katılmadı.³

25 ve 23 yaşlarında 3 gencin siyasi görüşleri dolayısıyla idam edilmesi Türkiye deki önemli kırılma noktalarındandır. Bu idamların ardından Amerika'nın olduğu kesindir. Ancak Deniz'in idamı konusunda Türkiye de neredeyse hiç söz konusu edilmeyen bir başka gerçeklik daha vardır. Deniz Gezmiş Filistin davası ile birincil dereceden alakalı idi. O, 4 arkadaşı ile beraber 1969 yılında maceralı bir yolculuk serüveninin ardından Filistin Halk Demokratik Kurtuluş Cephesi'nin Amman'da ki kamplarına ulaşmış burada "Muhammed Ali" kod adı ile gerilla eğitimi almış ve İsrail ile savaşmaya hazır hale gelmiştir. Deniz idol bir gençlik lideri idi. Onun Filistin de savaşması hele hele orada şehit düşmesi ihtimali Siyonist çevrelerin ayaklarını titretiyordu. Zira böyle bir durumda Türkiye den Filistin'e ardı arkası kesilmeyen bir gençlik/savaşçı göçü tetiklenebilirdi. İşte Deniz Gezmişin günahları bunlardı.

12 Mart 1971 Muhtırası

12 Mart 1971'de Türkiye'de muhtıra yoluyla yeni bir darbe yaşandı. Askerler yeniden hükümet üzerinde büyük bir güç elde ettiler. Muhtıranın hemen ardından Amerika ya tarım ve ticarete bir dizi yeni imtiyaz verildi. Muhtıra ile düşürülen Süleyman Demirel başbakanlığındaki hükümette Dışişleri Bakanı olarak görev yapan İhsan Sabri Çağlayangil anılarında "12 Mart Askeri Muhtırası'nın arkasında CIA ve haşhaş sorunu vardır" diyerek 12 Mart'ta hükümetine yönelik yapılan müdahalenin arkasında ABD olduğunu ifade etmişti. Çağlayangil, 1976'da Politika gazetesi sahibi İsmail Cem'e yaptığı açıklamada, "12 Mart'ta Haşhaş vardır. 12 Mart'ta CIA vardır. Türkiye kendi istihbaratını geliştirmek için ABD ve İsrail istihbaratlarıyla organik ilişkiler içindeydi. CIA, MİT'in içine sızmıştı" diyerek 12 Mart'ta CIA'nin rolünü açıklamıştır. Başta tıp olmak üzere bir çok endüstriyel alanda en stratejik ürün olan "haşhaş"ın dünya üzerindeki her türlü üretim ve dağılımını kontrol etmek isteyen Amerika, gençliği "uyuşturucu"dan koruma maskesi ile Birleşmiş Milletler'den bir tavsiye kararı çıkartmıştı. O dönem dünyanın en önemli "haşhaş" üreticilerinden olan ve Türkiye karara imza koymamıştı. Amerika, Türkiye'de koymak istediği haşhaş üretimi yasağını oy kaygısı olmayan bir (darbe) hükümet eliyle gerçekleştirmenin en geçerli yol olduğuna karar vermişti.⁴

70'li yıllarda yaşanan en önemli olaylardan biride Türkiye'nin Kıbrıs hareketidir. Kıbrıs'ta Yunan milliyetçileri Türk halkına karşı giriştiği terör eylemlerinin dayanılmaz raddeye ulaşması üzerine Bülent Ecevit-Necmettin Erbakan (Sol-İslamcı) koalisyon hükümeti 1974 yılı Temmuz ayında Kıbrıs'a askeri hareket düzenlediler. Harekatın devam ettiği günlerde Amerika Türkiye ye silah ambargosu koydu. Ambargo sadece satışı yasağı değil daha önce satılmış tüm silahlarında kullanımına yasak getiriyordu. Oysa daha on yıl önce dönemin Genel Kurmay Başkanı Cevdet Sunay, "donumuzu bile Amerika veriyor" diyerek, ordunun elindeki envanterin tamamıyla Amerika'ya bağlı ve bağımlı

³ <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/2130-idama-evet-diyenlerin-tam-listesi> (Son Erişim: 12 Aralık 2020)

⁴ Macide Başlamışlı, Amerikan Belgelerine Göre 12 Mart Muhtırası'na Giden Yolda Haşhaş Sorunu, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/484695> (Son Erişim: 01 Aralık 2020)

olduğunu itiraf etmişti. Hükümetin bu ambargoya cevabı ise NATO üstleri hariç olmak üzere Amerikan üslerine el koymak şeklinde oldu. Başta İncirlik olmak üzere üslerin NATO görevi saklı kalmak kaydıyla, 26 Temmuz 1975 tarihinden itibaren Amerikan faaliyetleri durdurularak Türk Silahlı Kuvvetlerinin denetimine alındı. Kıbrıs Barış Harekatı, silah ambargosu ve üslere el konulması süreci Türk-Amerikan ilişkilerinde en sarsıntılı süreçlerden biridir. Bu süreç, toplumsal olarak artık solcular dışında anti Amerikancı İslamcı ve milliyetçi cephelerin de genişlemesini tetikledi.⁵

1980-2002 dönemi Türk-Amerikan ilişkileri

12 Eylül 1980’de Türkiye’de yeniden askeri darbe oldu. Genel Kurmay Başkanı Org. Kenan Evren’in başında olduğu askeri konsey yönetime el koydu. Konsey üyesi Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Tahsin Şahinkaya bir gün önce (11 Eylül 1980) Amerika’dan dönmüştü. 12 Eylül darbesi olduğu sırada Amerika da Jimmy Carter başkan idi. O saatlerde bir müzikal seyrediyordu. Yardımcılar gelip kulağına “bizim çocuklar Ankara da yönetimi devralmışlar” şeklinde darbeyi haber verdiler.⁶

Cunta, Kenan Evren’i cumhurbaşkanı seçti. Üç yıl atanmış bir hükümet görev yaptı. 1983’te yapılan seçimde ise cunta hükümetinin başbakan yardımcısı olan ve daha önce Demirel’e de danışmanlık yapmış ve Necmettin Erbakan’ın partisi MSP’den milletvekili adayı olmuş Turgut Özal kurduğu Anavatan Partisi ile iktidara geldi. Turgut Özal, 1989 yılına kadar başbakan olarak devam ettiği siyasi hayatını, 1989’da Kenan Evren’in görev süresinin dolması ile cumhurbaşkanı olarak devam etti. Turgut Özal’ın 1993’te ölümü üzerine daha önce birçok kez başbakanlık yapmış olan ve 12 Eylül’de kapatılan Adalet Partisi’nin yerine kurulan Doğru Yol Partisi’ne liderlik eden Süleyman Demirel seçildi. O’nun görev süresinin dolduğu 2000 yılında ise Anayasa Mahkemesi başkanı Ahmet Necdet Sezer cumhurbaşkanı oldu.

Cuntanın 1980-1983 yılları arası üç yıllık yönetiminin ardından 1983-1991 yılları arasında Anavatan Partisi tek başına iktidarı elinde tuttu. 1991’den itibaren yeniden koalisyonlar dönemi başladı. 1991-2002 yılları arasında 9 hükümet görev yaptı. Bu süreçte Süleyman Demirel, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz, Necmettin Erbakan ve Bülent Ecevit başbakan olarak görev yaptılar.

1980 darbesi

12 Eylül Askeri Darbesi ile Adalet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Harekat Partisi ve Milli Selamet Partisi kapatıldı. Süleyman Demirel, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan ve Alpaslan Türkeş tutuklanarak ceza evine kondular ve yargılanmalarına başlandı. Darbecilerin ilk yaptıkları işlerden biri 1975’ten beri Amerika’nın özel kullanımına kapatılmış olan incirlik üssünün yeniden Amerikan özel kullanımına açılması oldu. Askeri cuntanın ikinci ana uğraşısı ise 24 Ocak Kararlarını uygulamaya sokmak uğraşısı idi.

“24 Ocak Kararları” olarak tarihe geçen ve Türk ekonomisinin liberal düzene geçişin son ve en keskin aşamasını oluşturan kararlar manzumesi, 24 Ocak 1980 de dönemin başbakanı Demirel tarafından kamuoyuna açıklanmıştı. Ancak böylesine keskin ekonomik bir değişim ve dönüşümün nasıl ve kimin eliyle yapılabileceği belirsizdi.

12 Eylül darbesini halk nezdinde meşrulaştıran en önemli argüman ise terördür. 1 Mayıs 1977 Taksim, 1978 Maraş ve Malatya, 1980 çorum olayları başta olmak üzere sağ-sol çatışmaları toplumda güvensizliği had safhaya çıkartmış, ekonomi, sosyal, kültürel, sportif, sanatsal hayat derinden etkilenmiştir. 12 Eylül 1980’de terörün bıçak keser gibi bir gecede kesilmesi darbe üzerindeki tereddüt

⁵ <http://www.umranhareketi.com/sayfa.php?detay=-a12f> (Son Erişim: 10 Aralık 2020)

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=u1ZNH54JD2Y> (Son Erişim: 11 Aralık 2020)

ve şüpheleri analistler nezdinde çoğaltsa da halkın geneli için emniyet ve güvenliğin tesisi 12 Eylül darbesine sempati ile yaklaşmayı doğurmuştur.

Türkiye’de 12 Eylül Askeri Darbesi üzerine çalışan araştırmacı, yazar ve çizerlerin istisnasız tümü 12 Eylül Askeri Darbesini Amerika’nın iki sebepten dolayı gerçekleştirdiğini iddia etmişler; tüm teori ve tezlerini bu iki madde üzerine temellendirmişlerdir. Bu tezlerin birincisi ekonomiktir. Türk ekonomisini kapitalist düzene tamamen entegre etmek isteyen Amerika, 24 Ocak Kararlarının hayata geçişinin ancak askeri bir yönetimin daha doğrusu sırtını askeri yönetime dayayan bir dünya bankası bürokratinin gerçekleştirebileceğini biliyordu ve bu gerçeklik darbeyi tetikledi. Tezlerin ikincisi siyasidir. SSCB’yi güneyden tamamen kuşatmak isteyen Amerika’nın “Yeşil Kuşak Projesi” ile Balkanlardan başlayıp Pakistan’a kadar uzanan bir hat ile İslam’ı (devşirilmiş Müslümanları) kullanarak bir set oluşturmak isteği. Bunun için ordu ve İslamcı bir hükümet gerekiyordu.

Ben bu iki nedeni reddetmeden ve değerlerini de düşürmeden, 12 Eylül Askeri Darbesi ve Sünniliğin dibi sayılacak Nakşibendi kökenli Turgut Özal iktidarının esas nedeninin kesinlikle bu iki sebep olmadığını düşünüyorum. Türk araştırmacı, analist, yazar ve çizerler bazen kompleks bazen cehalet bazen mezhepçilik ve bazen de başka nedenlerden dolayı esas nedene tüm zamanlarda sırt dönmüşler, göz kapamışlar ve o nedenle yüzleşip onu tahlil etmeye cesaret edememişlerdir.

O neden 1979 yılında İran da gerçekleşen “İslam Devrimi”dir.

İslam Devrimi gerçekleştiği gün itibari ile İslam ülkelerinin veyahut dünyanın geneli açısından belirsiz bir siyasi gelişme gibi, bir iktidar değişimi olarak görülüyordu. Oysa Amerika uzun bir tecrübenin ve sayısız titiz çalışmanın sonucu olarak İslam Devrimi’nin ne olduğunu herkesten daha biliyor ve olayları herkesten daha iyi okuyordu.

Amerika İslam Devrimi’nin dünyada kurulu müesses nizama bir alternatif olduğunu biliyordu, görüyordu. Özellikle de Marksizm’in dünyadaki etkinlik ve heyecanın her gün geriye doğru çekildiğini de bu işin içine kattığımızda Amerika’nın en son isteyeceği bir şey oluyordu; hem halka dayalı hem de müesses nizama alternatif.

Türkiye de aktif hareketli siyasi hayat ve sağ sol çatışmaları devam ettiğinde özellikle İslamcıların ve devrimci sol gençliğin hızla İslam devrimine yöneleceği bir hakikatti. Başka bir tehdit ise Türkiye’de köklerinden uzaklaşma dolayısıyla Marksist düşüncelere kaymış veyahut henüz farkındalık elde edememiş Alevi gençlikti. Bu arayış içerisindeki Alevi gençlik acaba Şiileşme temayülüne girer miydi, siyasi olarak İslam Devrimi yanında konuşlanırmıydı?

Ve bir köklü nedende SSCB çatırıyor olmasıydı. Orta Asya’da Müslüman halkın (Türki cumhuriyetlerin) eninde sonunda SSCB den kopacakları görülüyordu. 70 yıl komünizmin pençesinde kalmış bu devasa topluluk İslam’ı kimin elinden öğrenecek ve siyasi olarak kimin yanında konuşlanacaktı? Ya bu devasa boşluk “İslam Devrimi” tarafından doldurulursa... Amerika açısından bu korkunç felaket senaryolarını önlemek için bir alternatif hazırlanmalıydı. Bu alternatif ülkede “İslamcılığı / Sünniliği ve milliyetçiliği” yükseltip, “devrimci sol”u baskılayacak “muhafazakar” bir iktidardan başkası olamazdı.

1980 darbesi ve ikinci nesil İslamcı hükümet

12 Eylül darbesinin darbeci askerler dışında hiç şüphesiz sahneye sürdüğü en önemli aktör Turgut Özal’dır. Darbenin hemen ardından darbeciler tarafından kurulan Bülent Ulusu hükümetinde ekonomiden sorumlu başbakan yardımcısı olarak görev aldı. Nakşibendi tarikatına mensup olduklarını hiçbir zaman saklamayan üç kardeşin en küçüğü olan Turgut Özal mastırını Teksas üniversitesinde

yapmıştı. Daha önce Adalet Partisi lideri Demirel'e danışmanlık yapmış, dünya bankasında çalışmış, Erbakan'ın partisi MSP den milletvekili adayı olmuştu. Turgut Özal aynı zamanda kamuoyuna dönemin başbakanı Süleyman Demirel'in açıkladığı meşhur "24 Ocak Kararları"nı hazırlayan teknokrattır.

Turgut Özal, 1980-1983 yılları arası ekonomiden sorumlu başbakan yardımcısı, 1983-1989 yılları arasında başbakan, 1899-1991 yılları arasında cumhurbaşkanı olarak Türkiye'nin 1980-1991 arası 11 yılına damga vurdu. Menderes döneminden sonra İslamcılığın en fazla sıçrama yaptığı tarikat ve cemaatlerin devlet kadrolarına yerleştiği ve devlet imkanlarını paylaştığı ikinci dönemdir.

15 Temmuz 2016'da Türkiye'de yönetimi ele geçirmeye kalkan FETÖ/PDY (Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması) bu dönemde inanılmaz bir sıçrama gerçekleştirdi. Tabii ki bu hareketin kökenleri, kuruluş çalışmaları 1960'ların ortalarına kadar geri gitmektedir. Bunlar kendilerini Said Nursi'nin devamı olarak görürler. Bilindiği üzere Said Nursi'de atılımını Demokrat Parti döneminde gerçekleştirmişti. Özal döneminde sadece FETÖ değil diğer birçok cemaat ve tarikat da bu dönemde ciddi mevziler kazandılar.

İran-İrak savaşı boyunca Amerika, İncirlik başta olmak üzere Türkiye'deki tüm üs ve tesisleri Saddam lehine kullandı. Daha sonra bölgede ardı arkası kesilmeyecek savaş ve cinayetlerin ilk perdesi olan 1. Körfez Savaşı'nda Türkiye, Amerika'ya kayıtsız şartsız bir destek verdi. Bu gün İran, Irak, Suriye ve Türkiye'nin en büyük sorunlarından olan Kürt meselesini formatlayan Çekiç Güç (Huzuru Temin Harekatı / Operation Provide Comfort)'ün bölgeye yerleşmesi Turgut Özal hükümeti eliyle gerçekleştirilmiştir. 1991-1996 yılları arasında özel yetkilerle Türkiye'nin Güneydoğu'sunda görev yapan bu özel birlik, İKBY (İrak Kürdistan Bölgesel Yönetimi)'nin oluşum ve gelişiminde büyük bir rol oynamıştır.

Turgut Özal'ın 1988 yılında patlak veren Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki 1. Karabağ Savaşı sırasında Türkiye'den yardım isteyen Azeriler için "onlar şiidir biz ise sünniyiz onlara İran yardım etsin" sözü Türkiye kamuoyunda halen zaman zaman hatırlanıp tartışılmaktadır.

Turgut Özal'ın cumhurbaşkanlığı sırasında Amerika'nın 41. Başkanı olan George H. W. Bush, 1991 yılı Temmuz'unda Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Bundan önceki ziyaret 1959 yılında Adnan Menderes döneminde olmuştu. George H. W. Bush, şaşalı bir şekilde karşılanmış ve ağırlanmıştı. Bush'un ziyareti hem iç kamuoyuna hem de çevre ülkelere bir güç gösterisi olarak sunulmuştur.

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve FETÖ

Anavatan/Özal iktidarında özel olarak gelişen ve etkileri hala bölgesel olmanın çok üzerinde seyreden bir diğer gelişmede önceleri "Hizmet Hareketi ya da Gülen Cemaati olarak isimlendirilirken 15 Temmuz 2016'dan sonra Milli Güvenlik Kurulu kararı ile FETÖ/PDY (Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması) olarak adlandırılan Nurculuk/Said Nursi'yi esas alan dinsel bir cemaat olan Fethullah Gülen Hareketi'nin ulusal örgütlenmesini ve kadrolaşmasını tamamlayarak öncelikle Türki cumhuriyetler olmak üzere uluslararası sahneye çıkmasıdır. FETÖ Hareketi, 1980 sonrası bölgesel olaylar okunuyorken kesinlikle gözden kaçırılmayacak kadar önem, değer ve büyüklük içeren bir çaptadır.

FETÖ, Amerika'nın 1800'lü yıllardan itibaren başladığı okullaşma yoluyla devşirme projesinin, 1980 "Yeşil Kuşak Projesi" ile evrimleşmiş evrimleştirilmiş son sürümüdür. Gülen Cemaati, gittikleri yerlerde sosyal, sportif, kültürel, sanatsal ve dini alanlar başta olmak üzere hayatın tüm alanı ile ilgilenirler. Ancak ana mihenk noktası eğitimidir. Başta Orta Asya Türk Cumhuriyetleri olmak üzere

birçok (günümüzde 170'den fazla) ülkede anaokulundan üniversiteye kadar okul açarak eğitim vermektedirler. Başlı başına özel bir çalışmayı gerektiren konunun vahameti açısından şu bilgi bir delil hükmünde olabilir. FETÖ, okullaştığı ülkelerde iki grup çocuğa, gençlere yönelmiştir. Birinci grup, toplumda siyasi, ekonomik, kültürel, sanatsal ve sportif olarak etkin yetkin konumda olan ailelerin çocukları. İkinci grup ise mali ve toplumsal katmanı ne olursa zeki çocuklar. Bu çocukların kendi ülkelerinde eğitimlerini (ilk ve orta öğretim) tamamladıktan sonra üçe bölünür. En başarılı birinci grup, değişik burslarda Amerikan üniversitelerinde, ikinci grup, Türkiye üniversitelerinde ve son grup kendi ülkesinde yükseköğrenime devam eder. Hayatın tüm alanlarında iyi eğitim almış, maddi ve manevi arkası olan ya da parlak zeka sahibi ve aynı zamanda hissedilmeden birçok farklı kanaldan desteklenen bu kitle, uygun yaş ve unvanlara ulaştıklarında ülkelerinin diplomatik, bürokratik, askeri ve istihbari en önemli makamlarına yerleşirler.

Özal sonrasında AK Parti'ye kadar Türk-Amerikan ilişkileri

Özal sonrası Türkiye'de 1993-2000 yılları arasında Süleyman Demirel cumhurbaşkanı olarak görev yaptı. 2000 yılında ise Ahmet Necdet Sezer cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturdu. Hükümetler koalisyon idi. Bu yıllar boyunca Tansu Çiller, Bülent Ecevit, Erdal İnönü, Murat Karayalçın, Mesut Yılmaz, Necmettin Erbakan ve Devlet Bahçeli sahnedeki isimlerdi. Türkiye'de gerek ekonominin ve gerekse siyasetin dalgalı bir seyir izlediği bu yıllarda Amerika'nın Türkiye ilgisi ve Türkiye'yi Ortadoğu için bir üs ve maymuncuk olarak görme durumu devam etti.

Bu dönemde tahlil edilmesi elzem üç gelişme olduğu kanaatindeyim. Birincisi, Kürt milliyetçiliğinin siyasallaşması, ikincisi Erbakan'ın başbakanlığı ve üçüncüsü de 28 Şubat Post Modern Askeri Darbesi.

Kürt milliyetçiliğinin siyasallaşması

Bir gerçeklik olarak Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu'sunda önemli bir Kürt nüfusu yaşamakta ve bunlar, İran, Irak ve Suriye Kürtleriyle akraba olup iletişim ve ilişki içerisinde.

Türk ulusçuluğu üzerine kurulu olan Türkiye Cumhuriyeti, resmi siyaset olarak uzun yıllar Kürtlüğü inkar ve baskılama üzerine şekillenen bir politika ve söylem gerçekleştirdi. Ancak gerek dünyadaki gelişmeler ve gerekse Türkiye'de yaşanan iç gelişmeler dolayısıyla Kürtler, 1980 sonlarından itibaren partileşerek siyasi sürece girmeye başladılar. Bu tarihe kadar Kürtler, genel olarak diğer partilerin listelerinden meclise vekil sokmayı tercih ediyorlardı.

Kürt Milliyetçiliği, 1978 yılında Abdullah Öcalan öncülüğünde kurduğu PKK (Partiya Karkerên Kurdistanê / Türkçe: Kürdistan İşçi Partisi) terör örgütü ile 15 Ağustos 1984'ten itibaren Türkiye'de silahlı eylem ve faaliyet içerisindeydi. Fakat Kürt milliyetçiliği siyasal olarak örgütlü değildi.

1990-2014 yılları arasında Kürt milliyetçileri birbirinin devamı olarak, Halkın Emek Partisi (1990), Demokrasi Partisi (1993), Halkın Demokrasi Partisi (1994), Demokratik Halk Partisi (1997), Demokratik Toplum Partisi (2005), Barış ve Demokrasi Partisi (2008), Halkın Demokratik Partisi (2012) partilerini kurdular. Birbirinin devamı olarak sürekli farklı partiler kurulmasının sebebi, devletin uzun yıllar sürdürdüğü inkar ve baskılama politikasını bu sefer de sınırlama, çevreleme, sindirme şeklinde devam ettirip, bir vesileyle bu partileri kapatma yoluna gidiyor olmasıydı.

Kürt milliyetçiliğinin siyasallaşması sadece Türkiye'de değil tüm bölgede önemli sonuçlar ve değişimler açığa çıkartmıştır. 1. Körfez Savaşı'nın ardından Irak'ta 36. Paralelin kuzeyi ile Türkiye sınırı arası uçuşa yasak bölge ilan edildi ve Çekiç Güç (Huzuru Temin Harekatı / Operation Provide

Comfort) Türkiye'nin Güneydoğu'suna yerleşti. Tüm bu gelişmelerin ardından zamanla Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin doğması, resmileşmesi ve kurumsallaşması sağlandı.

Doksanlı yıllar boyunca siyasallaşma çabasına giren Türkiye Kürt hareketi, mevzi edinebilmek için Amerika ve Avrupa Birliği ile onların bölgesel uzantısı olan İsrail ile sürekli ilişki ve iletişim içinde oldular. Garip bir şekilde bu siyasallaşmayı baskılama, çevreleme, sindirme ve merkezileştirme isteğinde olan hükümetlerde bunu başarabilmek için Amerika'dan ve Avrupa'dan yardım istiyorlardı.

Amerika İncirlik Üssü üzerinden eğitim ve donatımına eşsiz bir katkı sunduğu PKK'yı Türkiye'ye karşı bazen bir sopa bazen de bir havuç olarak kullanmakta. Amerika için Kürt meselesi emperyalist Ortadoğu çıkarları için hayati önemdedir ve vazgeçilemez. Aynı zamanda Amerikan emperyalizminin ileri karakolu olan İsrail'in yaşamı ve faaliyet alanları içinde Kürt meselesinin sürekli diri kalması gerekmektedir.

Refahiyol Hükümeti ve Necmettin Erbakan'ın başbakanlığı

Necmettin Erbakan, muhafazakar kitleyi esas alan partiler kurarak sırasıyla Milli Nizam Partisi, Milli Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Saadet Partisi ile 1969'dan vefat ettiği 2011 yılına kadar Türk siyasi hayatının her zaman en önemli aktörlerinden biri olmuştur.

Necmettin Erbakan nevi şahsına münhasır bir dizi özel fikri olan çok renkli bir kişilikti. Vahdet, ümmet, emperyalizm, siyonizm, kapitalizm kavramlarına hiç şüphesiz muhafazakar kitleler ondan öğrendi. Filistin ve Kudüs davasına her zaman duyarlı ve sadık oldu. İslam birliği, İslam NATO'su, İslam dinarı gibi realitesi en azından şimdilik çok uzaklarda görülen projeleri vardı.

Türkiye'nin cumhuriyet tarihi boyunca dünya müesses nizamına en büyük başkaldırısı sayılabilecek 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, Ecevit-Erbakan hükümeti tarafından gerçekleştirildi. Bu harekâttan sonra Amerika'nın koyduğu silah ambargosuna Türkiye'deki üslerin Amerikan kullanımına (NATO kapsamı hariç) kapatılması ile cevap verildi. 1974 ve ardından yaşananlar hiç şüphesiz Amerika açısından Türkiye'nin en büyük raydan çıkış süreciydi.

Haziran 1996 yılında başbakan olarak hükümete gelen Erbakan (dönemin cumhurbaşkanı Demirel idi) ilk yurt dışı gezisini İran'a yaptı ve İran ile çok ciddi ekonomik ve iş birliği anlaşmaları imzaladı. İran, Nijerya, Mısır, Endonezya, Malezya, Pakistan ve Bangladeş (nüfusu en büyük 8 İslam ülkesi) arasında 15 Haziran 1997'de D8 (Batı'nın G8'ine karşı) Ekonomik İş Birliği Teşkilatı'nı kurdu. Çekiç Güç'ün görev süresini sonlandırdı. Türkiye'nin güneydoğusunda faaliyet gösteren Amerika'ya ait bu özel birliğin görev süresi 1991 yılından itibaren her üç ayda bir uzatılıyordu. Yine Necmettin Erbakan 1949'dan beri Türk eğitim sistemini kontrol eden Amerika'nın mutlak kontrolündeki "Fulbright Eğitim Komisyonu" lağvedebilmek için girişimler başlattı.

28 Şubat 1997 günü Milli Güvenlik Kurulu'nca verilen bir bildirin (ki bu bildiri daha sonra 28 Şubat Post Modern Askeri Darbesi olarak tanımlanmıştır) başlattığı sürecin sonunda Haziran 1997'de hükümetten düşürülmüştür.

12 Eylül darbesi öncesi Türkiye'de yaşanan son büyük siyasi olayların biri Erbakan tarafından Konya'da düzenlenen "Kudüs mitingi" idi. 28 Şubat Post Modern Askeri Darbesi öncesi de Türkiye'de yaşanan en belirgin bir gelişme Erbakan'ın partisinden bir belediye başkanının Ankara'nın Sincan ilçesinde düzenlediği ve İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Rıza Bagheri'nin bir konuşma yaptığı "Kudüs gecesi programı" idi.

Ölmeden önce son yurt dışı ziyaretini de yine İran a gerçekleştiren Erbakan burada yaptığı bir basın toplantısında; “İslam İnkılabının beş bin yıllık insanlık tarihinin en önemli olaylarından biridir. Dünya üzerindeki her Müslümanın birincil görevi bu inkılabı korumaktır.” şeklindeki açıklamaları onun dünya felsefesinin nereye evrildiğini gösteren çok önemli bir şahittir. Ancak burada can alıcı bir soru vardır; “peki, kadroları Erbakan hoca gibi mi düşünüyordu?” Bu soruya “mutlak evet” demek çok hayalcilik ve gerçeklikten uzak olur. Çok uzun yıllar Erbakan ile beraber olanların büyük bir bölümü AK Parti’yi kurdular. Saadet Partisi ve Yeniden Refah Partisi’de yine onun devamıdır. Hatta bir yönü ile bu günkü DEVA (Demokrasi ve Atılım Partisi) ile GELECEK Parti’sinin de kökenlerinde de o ya da bu oranda Erbakan Hoca’nın izleri vardır.

Peki, niçin adamları onunla aynı çizgide değiller?

Erbakan, siyasal İslamcı bir hareket yürüttü. O bir kitleyi eğitmek dönüştürmekten ziyade (tarikatter, cemaatler kontrolündeki) muhafazakar kitlelere dayanarak siyasete, meclise tutunmak ve burada icraat sahibi olmak istiyordu. Onun için bu kitlelerden oy alabilecek kişilerle beraberdi ve onlarla birlikte yürüyordu. Mesela, Adnan Menderes’in oğlu Aydın Menderes, Refah Partisi’nden vekil seçildi ve önemli görevlerde bulundu.

Siyasi olarak Erbakan’la birlikte olan birçok kişinin sosyal ve dini hayatta çok farklı cemaat, tarikat ve STK bağlantıları vardı. Erbakan’ın siyasi hareketinin küçük ve muhalefette olduğu dönemde belirgin olarak görülmeyen bu çatlak ve uyumsuzluk, hareket büyüdükçe ve iktidara ulaşım imkan ve güce kavuşunca kendini tam anlamıyla açığa çıkardı.

Bir başka sosyal gerçeklik olarak, Erbakan Hoca’nın seçmen kitlesi de onunla aynı çizgide değildi. Erbakan Hoca’nın öncelikle kendi seçmen kitlesi olmak üzere Türk toplumunda emperyalizm, siyonizm, kapitalizm, kominizm, Amerika ve İsrail konularında büyük bir farkındalık oluşturduğu inkar edilemez aşikar bir gerçekliktir. Ancak Erbakan’ın tüm siyasi hayatı boyunca, Türk tarihine özellikle de Osmanlıya varoluşsal bir atıf yapması, dünyadaki tüm gelişmeleri Türkiye ve kendi hareketi üzerinden okuyup yorumlaması, Türkiye’yi her zaman İslam’ın son kalesi olarak görmesi en önemli yardımcıları ve hareketin konuşmacılarının felsefi derinlik ve ilmi olmaktan uzak olup, hamaset ve sloganik olmaları, seçmen kitlesinin “Anadolulu” diye tabir edilen “az eğitilmiş ve gelenekçi taşralı” profilde olması... dolayısıyla Erbakan hocanın seçmen kitlesinin pragmatik bir kitle olduğunu yaşanan gelişmeler göstermiştir.

Erbakan hocanın mirasının en büyük parçası hiç şüphesiz Kasım 2002’den beri iktidarda olan AK Parti tarafından elde edilmiştir. AK Parti, “Osmanlılık, dünyanın merkezi olma, İslam’ın son kalesi olma, İslam dünyasına liderlik yapma” söylemlerini tepe tepe kullandı ve kullanmaya devam ediyor.

28 Şubat Post Modern Askeri Darbesi ile Erbakan başbakanlığındaki Refahyol hükümetinin iktidardan düşüren Milli Güvenlik Kurulu’nun askeri ve sivil üyelerinin gerek Amerika ve gerekse İsrail ile çok özel ilişkilerinin olduğu o gün bugündür tartışılmaktadır. Dönemin Genel Kurmay Başkanı İlker Başbuğ’un “ağlama duvarı” önünde çekilmiş fotoğrafları daha sonra toplumda hayretle karşılanmıştı. Yine dönemin en etkin kişiliği olan Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir’in Amerika ile üst düzey görüşme ve ilişkilerinin olduğu belgeleri ile ortaya konmuştur.

Refahyol Hükümetinin düşmesi ardından somut İslam’a dönük Türkiye de müthiş bir taarruz ve baskıcı bir ortam açığa çıktı. Başta başörtüsü, Kuran kursları ve İmam Hatip Liseleri olmak üzere muhafazakarlıkla ilişkilendirilen her kurum, olay ve kişi “irtica ve irticacı” kelimeleri ile yaftalayıp, soruşturmalar, takipler, tutuklamalar ve yargılamalara maruz bırakıldılar. 1997-2002 arası bu

uygulamalar 1938-1950 arasındaki dönem özelliği taşıyordu. İslam olarak görülen (ki bunlar somut ve zahir uygulama ve olgular) her şey irtica olarak adlandırılıyor ve büyük baskılara maruz kalıyordu. Üniversiteler, ordu, eğitim ve çalışma hayatı toplumun bir kesimi için cehenneme dönüştürülmüştü.

Siyasi ve sosyal ortam cehenneme dönüyorken bir yandan da ekonomik batış günden güne derinleşiyor ve krizler birbirini kovalıyordu. Bu dönemde Mesut Yılmaz, Tansu Çiller, Bülent Ecevit başbakan olarak ayrı ayrı zamanlarda özellikle kredi bulmak için Amerika ya gittiler. Amerika, IMF eliyle ekonomi yönetimini devralmak şartı ile kredi verdi. Sosyal siyasal baskıların zirveye, ekonomik verilerin dibe vurduğu dönemde 1950 yılındaki Demokrat Parti zaferine benzeyen bir zaferle Erbakan Hareketinden ayrılan Recep Tayyip Erdoğan, Abdullah Gül, Abdullatif Şener ve Bülent Arınç öncülüğünde kurulan AK Parti, 3 Kasım 2002 tarihinde iktidara geldi.

3 Kasım 2002 tarihinden günümüze AK Parti'nin iktidarı devam etmektedir. AK Parti ve AK Parti döneminin analizi hem 1946'da başlayan Türk-Amerikan ilişkilerinin geldiği noktayı ve hem de güncel durumun gerçekliğini ortaya koyacaktır.

2002-2020 Türk- Amerikan ilişkileri

AK Partinin kuruluşu

Türkiye'de ki en antiemperyalist en anti Amerikancı parti ve yapılanmalardan biri olan Vatan Partisi (o zaman İşçi Partisi idi) yayın organı olan Aydınlık Gazetesi (bahsi geçen tarihte haftalık haber dergisi idi) 20 ekim 1996 da (Refahyol Hükümetinin yaklaşık 4. ayında) "Abramowitz Tayyip'i Erbakan'ın yerine hazırlıyor" manşeti ile çıktığında⁷ buna herkes gülüp geçmiş kimse buna ihtimal vermemişti. Fakat daha sonra açığa çıkan belge ve bilgiler o dönem Amerika'nın eski Türkiye Büyükelçisi olan CIA'in ünlü darbe uzmanı olan Morton Isaac Abramowitz 15 Ekim 1996'da Erdoğan ile bir görüşme yapmıştı.

O günlerde yeterince tartışılmamış ve konuşulamamış olmakla birlikte AK Parti'nin kuruluşu aşaması daha sonraki yıllarda hep tartışmalı bir konu oldu ve komplolar ile gerçekler iç içe geçti. Bu gün tamamen kesinleşmiş bir konu var ki AK Parti kuruluşundan önce Recep Tayyip Erdoğan Amerika'ya giderek bir dizi görüşme gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerden biri görüşmecisi tarafından uluslararası bir toplantıda anlatıldığından ve hiçbir şekilde yalanlanmadığından kesinlik kazanmış durumdadır. Bu kişi karanlıklar prensi lakabı ile tanınan Richard Perle'dir. O dönem Perle, küresel stratejiden sorumlu Amerikan Savunma Bakan Yardımcısı idi.

Henüz başbakanlıkta 1. Yılıni doldurmadan (29 Ocak 2004, başbakanlığın 11. Ayı) Amerika'da ki en önemli Yahudi (Siyonist) kuruluşu AJC (Amerikan Yahudi Komitesi / American Jewish Committee) tarafından "Üstün Cesaret Ödülü"; aynı yılın Nisan ayında (başbakanlığının 13. Ayında) TIME Dergisi tarafından "Dünyanın En Etkin 100 Kişisi Ödülü"; yine aynı yılın Haziran ayında Amerikan Başarı Akademisi tarafından "Altın Plaka" ödülleri verilmesi AK Parti Amerika ilişkisi için her zaman tartışma konusu olmuştur.

Kuruluşunun henüz üçüncü ayında AK Parti hükümeti 2. Körfez savaşı için Amerika'nın Türkiye üzerinden Irak'a saldırabilmesi için "1 Mart Tezkeresi" adı ile bilinen izin kanunu TBBM (Türkiye Büyük Millet Meclisi)'nden geçirmek için müthiş bir çaba ortaya koydu, ancak meclis kanunu reddetti.

⁷ <https://www.aydinlik.com.tr/arsiv/aydinlik-farkıyla-gercek-tayyip-belgeseli#1> (Son Erişim: 17 Aralık 2020)

İlk kez 7 Ağustos 2003'te dönemin ABD başkanı George W. Bush'un Ulusal Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice tarafından "Transforming the Middle East" başlığı ile Washington Post gazetesinde yayınlanan makale ile kamuoyuna tanıtılan ve Atlantik'ten Hint Okyanusu'na 22 ülkenin sınır ve rejimlerini değiştirmeyi hedef alan BOP/ Büyük Ortadoğu Projesinin eş başkanlığı konusunda Erdoğan, ilk kez 16 Şubat 2004'te Kanal D'de ve 25 Haziran 2004'te Çırağan Sarayı'nda ABD-TESEV-Alman Marshall Fonu Toplantısı'nda açıklama yaptı. Erdoğan daha sonra 34 farklı etkinlikte kendisini BOP eş başkanı olarak tanıtmıştır.

Bölgedeki tüm taşları yerinden oynatan ve tüm dengeleri alt üst eden Avrupa Baharı ve Suriye savaşı sırasında Amerika ile tam bir uyum içerisinde çalışıldı. Amerika ile yapılmış olan tüm ikili ve NATO kapsamı antlaşmaların yürürlük ve uygulaması aynen devam etti. Kaddafi'nin öldürülmesi ve Libya'nın parçalanması ile sonuçlanan emperyalist müdahale ile için NATO kapsamında İzmir Çiğli havalimanı kullanıldı. Ayrıca Amerika'nın tüm Ortadoğu ve Asya için İncirlik üssünün kullanımı devam etti. NATO kapsamında kurulan ancak esas olarak İran füzelerinden İsrail'i korumayı amaçlayan Malatya Kürecik Radar Üssü de aktif durumdadır.

Amerika'nın Iraklı esirleri Guantanamo'ya İncirlik üzerinden taşıdığı iddiaları üzerine dönemin savunma bakanı Vecdi Gönül, 2009 yılında yaptığı açıklamada; Bakanlar Kurulunun onay ve izni ile 2001-2008 yılları arasında İncirlikten Amerika tarafından Afganistan bağlantılı değişik rotaları 13.500, Irak bağlantılı olarak 84 binden fazla uçuş gerçekleştirildiğini yine aynı dönemde Amerika'ya 6000 münferit uçuş izninin verildiğini açıklamıştır.

Recep Tayyip Erdoğan, 2'si AK Parti kurulmadan önce, 14'ü başbakanlığı, 6'sı cumhurbaşkanlığı ve 4'ü başkanlığı döneminde olmak üzere 24 kez Amerika'yı ziyaret etmiştir (bu ziyaretlerin bir kısmı Birleşmiş Milletler toplantıları kapsamındadır). Aynı dönemde Abdullah Gül, Cumhurbaşkanı olarak 4, Ahmet Davutoğlu başbakan olarak 2, Binali Yıldırım başbakan olarak 1 kez Amerika ziyareti gerçekleştirmişlerdir. Aynı dönemde Amerikan başkanlarından George W. Bush 2005'te, Barack Hussein Obama 2009 da Türkiye'yi ziyaret etti. Yine aynı dönemde George W. Bush'un Başkan yardımcısı Dick Cheney 2002 ve 2008'de olmak üzere iki kez, Obama'nın başkan yardımcısı Joe Biden 2011, 2014 ve 2016 da iki kez olmak üzere toplamda 4 kez ve Trump'ın başkan yardımcısı Mike Pence 2019 da 1 kez olmak üzere Türkiye'ye ziyaret gerçekleştirdiler. NATO kapsamında her yıl farklı ülkelerde yapılan başkanlık konseyi toplantıları, G20 zirveleri ile dışişleri bakanları, genelkurmay başkanları ve üst düzey diplomatların yaptıkları resmi ve çalışma ziyaretleri de düşünüldüğünde ilişkinin derinliği ve bağlayıcılığı konusunda bir bakış açısı oluşmuş olur.

2003 yılında başlayan AK Parti iktidarı süresince Türkiye-Amerika ilişkileri bazen de inişli çıkışlı bir grafik izledi. Bazı derin krizler yaşandı: one minut, Mursi-Mısır meselesi, Suriye de istediği payı alamamak, Rusya ile yakınlaşma, Halkbank davası, Kaşıkçı cinayeti, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs meselesi, S-400 meselesi, PKK-YPG konusu, Suud ve Körfez ülkeleri krizi gibi konularda zaman zaman derin görüş ayrılığı ve krizler yaşandı. Bu krizlerin hiç şüphesiz en derini ve nispeten bir kırılmaya yol açanı ise 15 Temmuz olayıdır.

Türk-Amerikan ilişkilerinde tarihi kırılma:15 Temmuz

15 Temmuz 2016'da daha önce Türkiye'de "Hizmet Hareketi ya da Gülen Cemaati" olarak tanımlanan dinsel, kültürel ve siyasal bir yapı, askeriye üzerinden darbe girişiminde bulundu. Birçok açıdan Türkiye'de milat noktası kabul edilen 15 Temmuz darbe girişiminin oluşumu, bileşenleri üzerindeki sis perdesi henüz tam anlamıyla dağılmış değildir. Olayın halen birçok karanlık nokta barındırdığı bir gerçekliktir. Tüm bunlara rağmen 15 Temmuz darbe girişiminin Türkiye tarihinde eşsiz bir kırılmaya yol açtığında da şüphe yoktur. Özellikle darbe girişiminin ilk günlerinde en etkin ve

yetkin şahsiyetler darbe girişimin ardındaki esas gücün Amerika olduğunu ve tüm planlamanın İncirlik'te yapıldığını yüksek sesle dillendirdiler. Ancak kısa bir müddet sonra darbeyi Amerika ile ilişkilendiren dil/söylem hızlı bir şekilde değişti ve tüm günah bahsi geçen yapıya yüklenmeye başlandı.

FETÖ, 20. yüzyılda Amerika'nın (CIA) formatladığı ya da bünyesine girerek bir maske olarak kullandığı “Katolik Opus Dei” ve “Budist Moon Tarikatı” ile birlikte dünyadaki en büyük üç sivil yapılanmadan biri hatta birçok yönü ile birincisidir. Halen 170'den fazla ülkede faaliyetlerine devam etmektedir. Fethullah Gülen; “Amerika'dan izinsiz veya ona karşı iş yapmayı haram bilen” bir din adamıdır. Dolayısıyla böylesine devasa bir yapının küresel ölçekte kime hizmet ettiği nettir. Milli Güvenlik Kurulu tarafından bu cemaat, FETÖ/PDY (Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması) olarak tanımlanarak terör örgütü listesine alındı. Ayrıca Milli Güvenlik Siyaset belgesinde de ülke için öncelikli tehdit olarak sınıflandırıldı.

15 Temmuz darbe girişiminin ardından Türkiye, Rusya ile tam anlamıyla tarihi denebilecek düzeyde stratejik antlaşma ve iş birliğine yöneldi. Rusya ve İran ile birlikte önce Astana ardından da Soçi mutabakatı ile Suriye savaşını kırılgan bir şekilde de olsa sonlandırdı. Suriye savaşının kırılgan bir yapıyla da olsa sonlanmış olması Büyük Orta Doğu Projesi için ölümcül bir darbe idi.

Amerika, Türkiye'den ne ister?

Stratejik konumu, tarihi geçmişi dolayısıyla Türkiye, Amerika açısından birçok yönü ile kendi topraklarından bile değerlidir. Amerika, Türkiye'de kimin iktidar olup olmadığını özü itibarıyla önemsemez. Onun önemseydiği kendisi ile uyum daha doğrusu kendi planlarına entegre olup olmama durumudur. Dindarlık ya da laikliğin artıp artmaması, sağcılık ya da solculuğun yükselip yükselmemesi değil kimin onun Ortadoğu / Batı Asya planlarına daha çok hizmet edip etmemesi onu ilgilendirir.

15 Temmuz'un Türk Amerika ilişkilerinde bir kırılmaya yol açtığını en iyi bilen ve gören Amerika'dır. Türkiye'nin Rusya'ya yaklaşmasını belirli bir çizgiye kadar makul karşılayabiliyor. Fakat S-400 gibi konuları kendisi açısından kırmızı çizgi görüyor. Türkiye'yi havuç sopa taktiği ile hizaya sokmak istiyor. Daha önceleri Osmanlı padişahlarından II. Abdulhamit'in de denediği (ki seçmenleri Erdoğan ile Abdulhamit arasında benzerlik kurmaya bayılıyorlar) “denge politikası” yani süper güçleri birbirine karşı kullanma siyaseti güden AK Parti ise kendi gücünün; ilmi, siyasi, kültürel hinterlandının çok üzerinde politik planları dolayısıyla Amerika Rusya arasında gidip gelmek zorunda kalıyor.

Amerika'nın Türkiye'den en büyük beklentisi, İslam İnkılabı'ndan uzak durmasıdır, ona karşı olması ve onunla mücadele etmesidir. Eğer bu mümkün olmazsa en azından negatif ya da nötr bir ilişki olmasını, İslam İnkılabı'na karşı diğer İslam ülkelerine önderlik etmesini ister.

Amerika'nın Türkiye'den ikinci beklentisi İsrail'dir. İsrail ile ufak tefek ayrışma, atışma ve karşıtlıklar dışında düşmanlık ve mücadele istememektedir. Pragmatik çıkış, söylem ve politikalar Amerika tarafından makul karşılanabilmektedir. Ancak ontolojik bir düşmanlık ve mücadele kesinlikle kırmızı çizgidir.

Amerika'nın Türkiye'den beklentilerinin üçüncüsü, müesses dünya (Amerika) sisteminin uysal bir parçası olması ve bölgede bu noktada öncüllük yapmasıdır. Antiemperyalist, antisyonist, antikapitalist düşünce ve akımların tehdit çizgisine yaklaşmaması için her türden tedbir alması bu tür fikir akımları ve yapılanmaları baskılaması ve geriletmesidir.

Amerika bu istek ve beklentilerini karşılayacak Türkiye'yi yaratmanın daha doğrusu Türkiye'yi bu aralıkta tutmanın ana faktörlerinden birinin bağımlı ekonomi olduğunu biliyor ve Türkiye'yi bu noktada ram etmiş durumdadır. Askeri, bürokratik, diplomatik, akademik nüfuzu ile de bunu Tamamlıyor.

Türkiye'nin Amerika karşısında hareket alanı ne kadardır?

1945 sonrası başlayan bazı inişler çıkışlara rağmen tüm zamanlarda derinleşerek, genişleyerek artan ilişkiler her zaman Amerika lehine işlemiş ve Türkiye'nin bağımlılık ve mecburiyet yüzdesini artırmıştır. Bu gün Türkiye başta ekonomi olmak üzere hayatın tüm alanlarında yoğun ve derin bir Amerikan nüfuzu altındadır. İktidara kim gelirse gelsin devrimsel kırılmalar başarması şimdilik mümkün değildir. Belki Türkiye'nin bağımlılık seviyesini düşürülebilir ve Amerikan yörüngesini biraz uzağa taşıyabilir. Bunun temel nedeni zihinsel işgal ve sistemin bizatihi müesses batı nizamının bir parçası olması gerçekliğindedir. Türkiye en nihayetinde bir NATO ülkesidir. Avrupa Birliği aday ülkesidir ve nihai hedefi Avrupa Birliği'ne katılmaktır. Stratejik müttefiki Amerika'dır. Sünniliğin (İslam'ın) kalesi olma vehmi, Osmanlıcılık, dünyanın merkezi olduğu iddiası, Ortadoğu'ya bakışta mezhepçilik ve ulusçuluk toplumsal bir saplantı ve sosyolojik bir gerçekliktir.

Bağımsız bir ekonominin olmaması, ekonominin üretime değil tüketime dayanıyor olması, Türk ekonomisinin genelini elinde tutan TÜSİAD çevresinin hem zihinsel hem de göbek bağı ile batıya bağımlı olmaları; Türk aydınının özgürlükçü, bağımsızlık yanlısı, emperyalizm, kapitalizm ve siyonizm karşıtı bir düşünce ve dile sahip olmaması; eğitim sisteminin tamamen ezberciliğe dayalı ve keskin bir apolitik karaktere sahip olması (öyle ki anaokulu ile birlikte 13 yıllık zorunlu eğitimin sonunda 17-18 yaş grubu gençlerin büyük bir bölümü "emperyalizm nedir?" sorusuna cevap verebilecek durumda değillerdir) Türkiye nin en büyük musibetleridir.

Türkiye için bazı milli konular vardır ve buralarda birden bire toplumsal ayran kabarır, hassasiyet artar. Yavru Vatan Kıbrıs, Bir Millet İki Devlet Azerbaycan, Kürt meselesi, PKK konusu gibi... Toplumun bu konularda kendine has refleksleri vardır. Bu konularda toplumda katman ve görüş fark etmeksizin ayrıca haklı olup olmamaya bakmaksızın birlikte hareket etme eğilimi vardır.

AK Parti ve Recep Tayyip Erdoğan'ın Amerika'ya yaklaşımı nedir?

AK Parti uzun süredir neredeyse toplumun yaklaşık %45'ini (belki de zihinsel olarak daha fazlasını) konsolide eden büyük bir siyasi oluşum. Doğal olarak hem kadrolarında hem de seçmen kitlesinde her renkten kişinin varlığı şüphe götürmez bir gerçek. FETÖ ile çok yakın ilişkisi olan siyasi kişilikler ile FETÖ ile amansız mücadeleye tutuşmuş ve bu konuda birçok bedel ödemiş kişilikleri aynı anda bünyesinde taşıyabiliyor.

AK Parti'nin yön ve politikalarının mutlak belirleyicisi hiç şüphesiz kurucu genel başkan (bu gün hem cumhurbaşkanı hem genel başkan olan) Recep Tayyip Erdoğan'dır. Geride bıraktığımız 18 yılda şu birçok kez tecrübe edilmiştir ki, Recep Tayyip Erdoğan, devasa bir kitleye herhangi bir olayın farklı zamanlarda hem pozitif hem de %100 negatif yönünü alkışlattırabilmiş, içselleştirmelerini temin edebilmiştir. Gençliği Necip Fazıl Kısakürek tarafından yönlendirilmiş, İmam Hatip Lisesi mezunu, 1970 sonlarından itibaren politik hayatın içerisinde yer almış, tüm zamanlarda klasik İslamcılarla yürümüş Recep Tayyip Erdoğan'ın nevi şahsına münhasır karakter ve fikirleri vardır.

Klasik Türkiye İslamcılığının baskın Sünnicilik, Osmanlıcılık, ben merkezilik, mezhepçilik, hilafet sevdası özelliklerini üzerinde taşımaktadır. Bölgeyi okumada İhvan ve İhvan felsefesinin yadsınamaz bir etkinliği vardır. Bölgesel lider, küresel aktör olma ve Osmanlı hinterlandı üzerinde bir

Türkiye yaratma/inşa etme hedefini her zaman dile getirmiştir. Bu yolculukta pragmatiktir. “Devletin dostu olmaz çıkarı olur” felsefesi sahada “devletin dini olmaz parası olur” şeklinde hayat bulmuştur. Birçokları açısından derin bir paradoks gibi görünen ve komplo teorileri ile açıklanan onun zaman zaman İsrail, Amerika ve Birleşmiş Milletler aleyhine yaptığı çıkış ve karşı söylemler benim kanaatimce onun bilinçaltının yansımasıdır ve bunlarda samimidir. Ancak zihinsel paradoksları, İslamcılık, Osmanlıcılık ve gerekse rasyonel durum bu söylemlerin kısa sürede yine kendisi tarafından ayaklar altına alınmasını doğuruyor.

Sonuç itibari ile Recep Tayyip Erdoğan Amerika açısından kontrol edilmesi çok güç bir müttefiktir.

Türkiye’de güncel siyasi durum

Şu an Türkiye de başlıca; AK Parti, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi hareket Partisi (MHP), Halkların Demokratik Partisi (HDP), İYİ Parti, Saadet Partisi, Vatan Partisi, Gelecek Partisi, Deva Partisi, Yeniden Refah Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi (BTP), Demokrat Parti (DP), Büyük Birlik Partisi (BBP), Demokratik Sol Parti (DSP), Türkiye Komünist Partisi (TKP), Hür Dava Partisi (Hüda-Par) siyasi faaliyet göstermekte.

Bu siyasi partilerden AK Parti, CHP, MHP, HDP ve İYİ Parti’nin TBMM’nde grupları var. AKP+MHP+BBP (+Vatan Partisi) birlikte “Cumhur İttifakı” adı ile birlikte hareket ediyorlar. Buna karşıt CHP+İYİ Parti+Saadet Partisi (+HDP dışarıdan olmak üzere) “Millet İttifakı” adı ile birlikte hareket ediyorlar.

Kayıtlı 57.093.410 seçmenden 48.340.184 seçmenin oy kullandığı 31 Mart 2019 tarihinde yapılan son yerel seçim sonuçlarına göre; AK Parti %44,33, CHP %30,12, İYİ Parti: %7,45, MHP: %7,31, HDP: %4,24 (Tüm Türkiye’de aday göstermedi, Sadece doğu ve Güneydoğu’da aday çıkardı), Saadet Partisi %2,71, DSP %0,98, DP %0,72, BBP %0,41, BTP %0,36, Vatan Partisi %0,24, TKP %0,16 oy almıştır.

Türkiye’de en net antiemperyalist anti Amerikancı çizgide söylem ve politikalara sahip partilerden biri Kemalist, ulusalçı, Avrasyacı, sol çizgide olan Doğu Perinçek liderliğindeki Vatan Partisi’dir. Partinin Ulusal Kanal adında bir TV’si ve Aydınlık adıyla günlük yayın yapan bir gazetesi var.

İslamcı, ümmetçi, Milli Görüş çizgisindeki Temel Karamollaoğlu liderliğindeki Saadet Partisi antiemperyalist anti Amerikancı politika ve söylemlere sahip İslamcı bir partidir. Partinin TV5 adında bir televizyonu ve Milli Gazete adında günlük yayın yapan bir gazetesi vardır. Parti lideri Temel Karamollaoğlu Tahran’da düzenlenen “Vahdet Konferansları”na katılım sağlamaktadır.

İshak Sağlam liderliğindeki İslamcı, ümmetçi, sosyal adaletçi bir Kürt partisi olan Hüda-Par’da anti-emperyalist anti Amerikancı politika ve söylemlere sahiptir. Partinin Rehber TV adında bir televizyonu ve Doğru Haber adında bir gazetesi vardır.

Kemalist, İslamcı, Türk milliyetçiliğini benimsemiş Hüseyin BAŞ liderliğindeki BTP’inde anti-emperyalist anti Amerikancı bir duruşu vardır. Partinin Mesaj, Meltem, Kadırga adında üç televizyonu Yeni Mesaj adıyla yayın yapan bir gazetesi ve İcmal adında aylık bir dergisi vardır.

Necmettin Erbakan’ın oğlu Muhammed Fatih Erbakan tarafından liderlik yapılan Yeniden Refah Partisi’de anti-emperyalist anti Amerikancı bir duruş serdetmektedir. Muhammed Fatih Erbakan, 2012 yılında İran eski Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad’ı Türkiye’de misafir etmiştir.

Kemal Okuyan liderliğindeki Türkiye Komünist Partisi (TKP), Komünizm, Marksizm ve Leninizm'i ideoloji olarak benimsemiş siyasi bir yapıdır. Ontolojik olarak antiemperyalizm ve Anti Amerikancı çizgidedirler.

Bülent Ecevit'in siyasi mirası olan Demokratik Sol Parti (DSP)'ye Önder Aksakal liderlik etmektedir. Partinin politik görüşleri Atatürkçülük, demokratik sol ve sosyal demokrasidir. Demokratik Sol Parti de antiemperyalizm ve Anti Amerikancılığı politik çizgi olarak benimsemiş siyasi partilerdendir.

2007 yılında Anavatan Partisi ile Doğruyol Partisi'nin birleşmesi ile 1950-1960 dönemine atıfla kurulan Demokrat Parti (DP)'ye Gültekin Uysal önderlik etmektedir. Konumunu "merkez sağ" politik çizgisini "Liberal muhafazakârlık" olarak tanımlayan parti, Anavatan Partisi ile Doğruyol Partisi'nin Amerika ve AB politikalarını sürdürme amacındadır.

Mustafa Destici'nin liderlik ettiği Büyük Birlik Partisi (BBP) daha önceleri Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'den ayrılmış ve 2009 yılında halen aydınlatılmamış bir helikopter kazası ile hayatını kaybetmiş olan Muhsin Yazıcıoğlu'nun kurucusu olduğu siyasi harekettir. Parti, politikalarını "İslami milliyetçilik, Sünni İslamcılık, Türk milliyetçiliği, Turancılık, Türk-İslam sentezi ve sosyal muhafazakârlık" olarak ifade etmektedir.

Türkiye'de AK Parti'den sonra iktidara en yakın parti Kemalist, sol, sosyal, demokrat, sosyal adaletçi CHP'dir. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu Alevi kökenli olması dolayısıyla birçok cenahtan yoğun bir baskı ve baskılama altındadır. CHP'de bir kitle partisidir ve birçok rengi içerisinde barındırmaktadır. Sol, sosyal demokrat, Atatürkçü bir parti olan CHP de antiemperyalist kalın bir damarın varlığı bilinen bir gerçektir. Bu yönü ile kitlesel gücü olup içerisinde yoğun antiemperyalist bir damar taşıyan en güçlü siyasi yapıdır. CHP başlangıcından beri Suriye müdahalesine karşı çıkmıştır. Partiyeye yakın yayın yapan Halk TV adında bir televizyon ve Cumhuriyet adında bir gazete vardır.

MHP ve İYİ Parti Türk milliyetçiliğini esas almaktadır. İYİ Parti, MHP den ayrılan Meral Akşener öncülüğünde kurulmuştur. Bu gün farklı iki blok içerisinde olmaları ideolojik değil politik pragmatiktir. GAMOH (Güney Azerbaycan Milli Özgürlük Hareketi / Cənubi Azərbaycan Milli Azadlıq Hərəkatı) Genel Başkan Yardımcısı Elyar Türker (Makuyi) MHP'nin gençlik yapılanması olan Ülkü Ocakları Genel Merkez Yöneticisidir. İYİ Parti içerisinde Güney Azerbaycan'ın bağımsızlığını savunan vekiller vardır. MHP'ye yakın yayın yapan Bengütürk adında bir televizyon ve Ortadoğu adında bir gazete vardır. Yeniçağ Gazetesi ise İYİ Parti çizgisinde yayın yapmaktadır.

Eski başbakan Ahmet Davutoğlu öncülüğündeki Gelecek Partisinin anketlerde %2-5 oranında oy alacağı tahmin edilmektedir. O başbakanlıktan istifa etmek zorunda bırakıldığında "Washington Ankara'daki adamını kaybetti" diye Amerikan gazetelerinde haber çıktı. Suriye müdahalesinde kritik bir rol oynadı. Ayrıca Hillary Clinton ile çok özel ilişkiler ve görüşmeler sahibi idi.

Fulbright bursu ile Amerika'da mastır yapmış değişik defalar Bilderberg toplantılarına katılmış ve AK Parti'nin uzun süre Dışişleri ve Ekonomi bakanlıklarını yapmış olan Ali Babacan önderliğindeki Deva Partisinin de %2-5 oranında oy alacağı tahmin ediliyor. Ali Babacan'ın partisi bir önceki cumhurbaşkanı Abdullah GÜL tarafından destekleniyor. Abdullah GÜL'ün İngiltere özellikle de kraliyet ailesi ile de özel ilişkilerinin olduğu biliniyor.

Sosyalizm, sosyal demokrasi savunucusu olan HDP aynı zamanda Kürt milliyetçiliğini esas alıyor. Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi ile ciddi bağ ve bağlantıları vardır. Türkiye de PKK ile

ilişkileri olduğu konusunda genel bir kanaat vardır. PKK'nın şuanda ki başkanı olan ve bir yönü ile HDP'nin de derininde olan Karayılan yaptığı bir açıklamada Amerika'ya hiçbir zaman düşmanlık beslemediklerini ve onunla hiçbir zaman düşman olmayacaklarını ifade etmiştir.

Türkiye'de STK'lar ve Amerikancılık

Türkiye'de siyaset üzerinde en etkin STK hiç şüphesiz TÜSİAD'tır. TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği) bir ekonomik kuruluş gibi gözüke de hayatın her alanı ile ilgilenmekte ve yön vermektedirler.

TÜSİAD üyeleri 4500'e yakın şirketi temsil etmektedir. Bu şirketler Türkiye'nin kamu dışı milli gelirinin %50'sini oluşturur. Dış ticaretin %85'ini gerçekleştirir. Kayıtlı istihdamın %50'sini sağlar ve kurumlar vergisinin %80'ini öder.

TÜSİAD üyelerinden çok geniş bir yelpaze eğitimlerini Amerika'da almıştır. Yine çok geniş bir yelpaze Amerika'nın küresel şirketlerinin ya ortağı ya da temsilcisidir. TÜSİAD'ın neredeyse her yıl belli üyeleri dünyanın en gizemli ve önemli toplantılarından olan Bilderberg toplantılarına katılır. Yine üyeler her yıl düzenlenen uluslararası Davos Forumu'nun müdavimleridir. Birçok TÜSİAD üyesinin vakıf üniversitesi vardır ki (Koç, Sabancı, Özyeğin gibi) bunlar Türkiye'nin en kaliteli üniversiteleridir ve en zeki çocukları almaktadır. Yine TÜSİAD üyeleri sanat, spor, eğitim, kültür hayatının da en önemli figürleridir.

TESEV: Akademisyen, bürokrat, iş adamı, gazeteci, sanayici ve sendika liderleri tarafından 1961 de kurulan ekonomik ve sosyal etütler konferansı heyetinin devamı olarak 1994 te kurulmuş bir think-tank (düşünce) kuruluşudur. Tam adı Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfıdır. İngilizce adı Open Society Foundations (OSF) olan meşhur dolar milyarder ve küresel karıştırıcı George Soros'un Açık Toplum Vakfı'nın Türkiye ortağıdır.

TESEV sosyal, siyasal, kültürel, politik, araştırma, rapor, konferans ve panel gibi etkinliklerle sosyal ve siyasal hayat üzerinde etkinlik kurmaktadır. Birçok üyesi aynı zamanda TÜSİAD üyesidir. 2003 yılında BOP planı ilk kez Alman Marshall Fonu ile birlikte TESEV in düzenlediği (Çırağan Sarayı) etkinlikte Türkiye'ye durulmuştu.

Rotary Kulüp ve Mason Locaları

Dünyadaki en önemli Siyonist örgütlenmelerden olan Rotary Kulüp ve mason locaları Türkiye'de yasal olarak faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetlerin içerik ve derinliği ile ilgi olarak kamuoyu şeffaf bilgilere sahip değildir. Bir kısmı komplo teorileriyle iç içe geçmiş bilgiler dizisi mevcuttur. Dünyada ki diğer örnekleri de dikkatli incelediğimizde yasal olarak faaliyette olan mason locaları ve Rotary kulüplerin derinliği ve etkileri tartışmaya gerek bırakmayacak çaptadır.

Bilderberg toplantıları: Dünya müesses nizamın sahiplerinin her yıl düzenli olarak yaptıkları ve içeriğinin dışarı çıkarılmasının yasak olduğu en elit toplantı bilderberg toplantılarıdır. Dünyanın birçok ülkesinde bilderberg toplantılarına katılanlar kamu oyu tarafından karanlık kişiler olarak görülmektedir. Oysa Türkiye de bilderberg toplantılarına katılanlar bırakın karanlık kişi görülmei katılan kişinin CV'si açısından en artı değer konumundadır. Deva Partisi Genel Başkanı Ali Babacan ve TÜSİAD'ın en etkin üyelerinden olan Mustafa Koç defalarca bu toplantılara katılmıştır. Yine Türkiye'den birçok akademisyen, gazeteci ve politikacı her yıl bu toplantılara iştirak etmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akiner, N. (2014). Uluslararası Medya Emperyalizmi. İstanbul: Hükümdar
- Altındal, A. (2018). Kültür Emperyalizmi. İstanbul: Destek Yayınları
- Armaoğlu, F. (2017). Türk-Amerikan İlişkileri 1919-1997. İstanbul: Kronik
- Atatürk, M.K. (2007). Nutuk. Ankara: Yarım Elma
- Aydın, M. (2008). Bulgarlar ve Ermeniler Arasında Amerikan Misyonerleri. İstanbul: Yeditepe
- Behramoğlu, N. (1973). Demokrat Parti Dönemi Türkiye Amerikan İlişkileri. İstanbul: Yar yayınları
- Bolay, S.H. (1997). Felsefi Doktrinler ve Terimler Sözlüğü. İstanbul: Akçağ
- Bölme, S. M. (2012). İncirlik Üssü ABD'nin Üs Politikası ve Türkiye. İstanbul: İletişim
- Coşkun, Y. (2019). Türkiye-ABD İlişkilerinde ABD Dışişleri Bakanlarının Türkiye Ziyaretleri. Ankara: İdeal Kültür Yayıncılık
- Çelenk, N. (2006). Amerika'nın İslam'ı. İstanbul: İlgi Yayınları
- Çetin, N. (2018). Amerikan İslamcılığı. Ankara: Yade Kitap
- Çetinkaya, H. (2011). Soros'un Çocukları. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları
- Davutoğlu, A. (2001). Stratejik Derinlik. İstanbul: Küre Yayınları
- Değer, M.E. (2014). Oltadaki Balık Türkiye. Ankara: Kilit Yayınları
- Dikmeci, O. (2020). Kuşatılmış Bir Ülke: Washington'daki Türkiye. Ankara: Gece Kitaplığı
- Erbakan, N. (2016). Davam. Ankara: Milli Gazete Ankara Kitap Kulübü
- Eşel, G. (2016). Amerikan Barış Gönüllüleri ve Türkiye'deki Faaliyetleri. İstanbul: İleri Yayınları
- Gencer, A.İ., Örenç, A.F., Ünver, M. (2008). Türk-Amerikan Silah Ticareti Tarihi. İstanbul: Doğu Kütüphanesi
- Gezici, A. (2015). Dünyayı Yöneten Gizli Örgütler. Ankara: Tutku
- Gültekin, M. (2017). Türkiye-ABD İlişkilerinin Psikolojisi. İstanbul: Pınar Yayınları
- Gündem, M. (2005). Fethullah Gülen'le 11 Gün. İstanbul: Alfa
- Jenkins, Tricia. (2014). CIA ve Hollywood. İstanbul: Matbuat
- Kaleli, L. (2019). Amerika Türkiye. İstanbul: Asya Şafak Yayınları
- Kıyanç, S. (2020). CIA ve Türkiye'de Darbeler. İzmir: Duvar
- Kissenger, H. (2014). Dünya Düzeni. İstanbul: Boyner Yayınları
- Kurtoğlu, R. (2019). Türkiye Ekonomisi. İstanbul: Destek Yayınları
- Kurtoğlu, R. (2016). Evanjelizm Tanrıyla Kıyamete Zorlamak. İstanbul: Asi Kitap
- Kutay, C. (2014). Mustafa Kemal ve Amerika. İstanbul: abm
- Kuzu, A. (2017). Dünyayı Yöneten Üst Akıl Bilderberg. İstanbul: Kariyer Yayınları
- Kuzu, A. (2016). Ölüm İmparatorluğu Rockefeller Ailesi. İstanbul: Kariyer Yayınları
- Kuzu, A. (2016). Atatürk'ü Kimler Öldürdü. İstanbul: Kariyer Yayınları
- Meşe, E. (2017). Komünizmle Mücadele Dernekleri. İstanbul: İletişim
- Meydan, S. (2019). Yüzyılın Kitabı. İstanbul: İnkılap
- Mumcu, U. (2019). Tarikat Siyaset Ticaret. Ankara: um:ag
- Nevins, A., Commager, H.S. (2019). ABD Tarihi, Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Orkunt, S. (1978). Türkiye-ABD Askeri İlişkileri. İstanbul: Milliyet Yayınları
- Özakıncı, C. (2020). İblisin Kiblesi. İstanbul: Otopsi Yayınları

Özkan, K. (2016). Milli Mücadele Dönemi Türkiye-ABD İlişkileri. İstanbul: Ötüken
Parlar, S. (2007). Emperyalist Müdahale Doktrinleri ve NATO. İstanbul: Bağdat Yayınları
Pekin, İ.H. (2015). Kozmik Oda. Ankara: Kyrhos
Sander, O. (2016). Türk-Amerikan İlişkileri 1947-1964. Ankara: İmge Yayınları
Saunders, F.S. (2020). Parayı Verdi Düdüğü Çaldı Sanat ve Edebiyat Dünyasında CIA Parmağı,
Selçuk, E.K. (2018). Mücadeleciler. İstanbul: İletişim
Sırma, İ.S. (2019). Sömürü Ajanı Amerikan Misyonerleri. İstanbul: Beyan
Şahbenderoğlu, V. (2019). Türkiye ABD İlişkileri ve Ortadoğu. Eskişehir: Dorlion Ankara: İmge
Tunçkanat, H. (2019). İkili Anlaşmaların İcyüzü. İstanbul: Alaca Yayınları
Türkman, S. (2007). ABD, Ortadoğu ve Türkiye. Ankara: Nobel
Uslu, N. (2016). Çatlak İttifak 1947'den Günümüze Türk Amerikan İlişkileri. Ankara: Nobel
Yalçın, S. (2013). Erbakan. İstanbul: Kırmızı Kedi
Yetkin, Ç. (1995). Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika. Ankara: Ümit Yayınları
Yıldız, M. A. (2014). ABD Emperyalizmi ve Ortadoğu. Ankara: İmge
Yıldız, N. (2001). Anadolu'da Amerikan Okulları. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayınları
Yıldız, Ö. (2017). Anadolu'da Amerikan Misyonerleri. İstanbul: Yeditepe
Yılmaz, S. (2017). Türkiye'deki Amerika. Ankara: Kaynak Yayınları
Yılmaz, S. (2011). Terör ve Türkiye Düşünce Strateji Eylem. İstanbul: Kum Saati Yayınları

Linkler

32. Gün Arşivi (2019, Ekim). Değişmeyen Müttefik ABD | 1920'lerden 2000'lere Türkiye-ABD İlişkileri. [Görsel Belgesel]. Youtube.com. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=u1ZNH54JD2Y&t=2130s>

Akalın, C. (?), Missouri'nın ziyaretinin tarihsel anlamı. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9930>

Akın, A. (2020, Mayıs), Kadir Mısıroğlu İle Hatıram. [Görsel Anlatı]. Youtube.com. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=dmEN0g9FddM>

Atagenc, İ.Ö, Toprak, N.G. (2019, Temmuz). Türk-Amerikan İlişkilerinde 12 Temmuz 1947 Antlaşması ve Türk Siyasal Hayatına Etkileri. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/741672>

Balcı, A. (2019, Haziran). Demokrat parti ve cumhuriyet halk partisi dönemlerinde Türkiye'nin NATO'ya giriş denemeleri ve Türkiye'nin NATO'ya girişi 1945-1960. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/746440>

Başlamışlı, M. (2018, Haziran). Amerikan Belgelerine Göre 12 Mart Muhtırası'na Giden Yolda Haşhaş Sorunu. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/484695>

Bayram, M. (2015). Soğuk Savaş Dönemi Türk-Amerikan İlişkilerinin Sürekliliğinde Askerî Darbelerin Rolü. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/233789>

Bölme, S. M. (2012, Temmuz). Soğuk Savaş'ta NATO-ABD-Türkiye Üçgeninde Askeri Üsler: Süreklilik ve Değişim. [Online Dergi]. Dergipark org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/540205>

Elmas, T. (2017, Haziran). 1975 - Türkiye Bütün Amerikan Üslerine El Koydu. [Online Dergi]. Umranshareketi.com. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <http://www.umranshareketi.com/sayfa.php?detay=-a12f>

Gürses, Ü. (2015, Aralık). Haşhaş Ekimi Krizi. [Online Dergi]. tdpkrizleri.org. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://tdpkrizleri.org/index.php/1972-1973-hashas-krizi>

Güvenç, S. (2012, Mayıs). Türkiye'deki Amerikan varlığı ve ikili anlaşmalar. [Online Gazete]. Evrensel.net. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://www.evrensel.net/haber/28569/turkiyedeki-amerikan-varligi-ve-ikili-anlasmalar>

Koca, M. (2018, Bahar). 68 Öğrenci Olayları ve Üniversitelerde Politik Şiddet. [Online Gazete]. Evrensel.net. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/546558>

Meydan, S. (2017, Ekim). Misuri zırhlısından Altıncı Filo'ya Türkiye'de Amerikancılık. [Online Gazete]. Sözcü.com. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://www.sozcu.com.tr/2017/yazarlar/sinan-meydan/misuri-zirhlisindan-altinci-filoya-turkiyede-amerikancilik-2050296/>

Özkan, İ. (2020, Ekim). Mücadeleciler, sağ söylemi derinlemesine etkiledi. [Online Gazete]. Duvar.com. Elde edilme tarihi: 01 Aralık 2020, <https://www.gazeteduvar.com.tr/ekin-kadir-selcuk-mucadeleciler-sag-soylemi-derinlemesine-etkiledi-makale-1501848>